

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; narečnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 7.

V Ljubljani, 1. aprila 1875.

Tečaj XV.

Učiteljeva modrost.

„Modrost ni družega kakor vednost o blaženosti, ki nas uči priti do nje“, tako določuje Leibnitz, morda prvi nemški filozof, modrost.

Modrost je tedaj prva, tako rekoč kraljica vseh vednosti, ona nas mora spremljati na poti do spoznanja. Kakšna pa mora biti modrost pri učitelju? Na to odgovarjamo, ako premišljujemo, po kakšnih posebnih potih mora hoditi učitelj, da pripomore v dosego naj višjega smotra, splošnega blaženstva. Ta smoter je za vse stanove, razloček je v tem, kaj ima storiti sleherni, da ga doseže. Učenik podučuje z besedo, z zgledom; napeljuje in privaja mladost. Tedaj bi bila učiteljeva modrost v tem, da se uri v taki vednosti, ki mu pomaga pospeševati blaženstvo svojih učencev z naukom, z zgledom, v poterpežljivosti in ljubezni. — Zapopadek je obširen, pa ne more biti drugačen. Le razločujmo ga od njemu sorodnih zapopadkov. — Učiteljeva modrost se prvič razločuje od mnogo-vedeštva; to je kaj drugačnega od prave modrosti. Človek je lahko najden v mnogih vednostih na pr. v matematiki, prirodopisji, zgodovini, pri vsem tem pa je vendar lahko učitelj — bedak.

Mnogostranska vednost sicer učitelju pove, kaj ima storiti, kaj opustiti, da bo ravnal modro, a modrost še to ni. Resnično pa je, da se modrost in nevednost ne pogajate. Neveden učitelj ne more biti moder, niti ne postati, dokler je njegov duh v temi.

Učiteljeva modrost tudi ni v veliki učenosti; marsikak učenjak bi slabo podučeval mladino. Pod učenostjo razumemo obsežno in temeljito znanje ene ali več učenostnih strok, da pozna, kako se je začela učenost

in méri na njeno popolnost. Od učitelja malih pa nihče ne tirja take učenosti, sploh smo zadovoljni, ako je njegovo znanje več kakor zadosti, da učence nauči predmeta v taki meri, kakor je njim potrebna. Sicer nihče ne brani učitelju biti učenemu, a potreba mu je biti modremu.

Povsod tirjajo od učitelja, da naj v šoli in zunaj šole z besedo in djanjem pospešuje blagrost pri mladini; „on mora to vediti in znati“. A naj bolj temeljita učenost ga v to ne sposobi.

Učiteljevo modrost bi tudi zamenjali z duhovitostjo. To je res kaj izvrstnega, kar bi privoščili vsakemu človeku, a ta lastnost je učitelju le podredjene vrednosti. Prav izraz za duhovitost bi bil menda ta, da duhovit (prebrisan, razumen) sklepa iz tega, kar ima pred sabo, kar je pred njim, na drugo še višjo in daljno stvar. Ako ima učitelj ta dar, in ga obrača v pravi meri v prid mladine, tako bo duševno obzorje svojih učencev zelo, zelo razširjal.

Ali bi pa ta dušna sila zadostila učiteljskemu poklicu. Ali ni treba te sile večkrat omejiti, da se ne poda otrokom namesto mleka — otrova? Ali se ozira duhovitost na malenkosti, na katere moramo toliko paziti pri odgoji človeškega rodu? Nak, nikdar ne, višje roke je potreba, katera vse, malo in veliko, spravi v lepo soglasje, in to je le mogoče, ako učitelja vodi modrost.

Ali pa morda izobraženost nadomestuje modrost? Prava izobraženost, pripelje k modrosti, dasiravno ni istega pomena. Izobraženost, prava izobraženost, kaj je družega, ako ne tak položaj pri človeku, iz katerega se razvija vsaka popolnost? Tako pa po navadi svet ne razumeva izobraženosti. Kdor pozna navadne oblike vlnudnosti in sicer nekaj več ve, kakor je navada v tistem kraji, ta velja že za izobraženega. Kdor pa svet nekaj pozna, ve tudi kako radodaren je bogati in revni svet s tem pridevkom; tedaj morda ni treba razpravljati razliko med tako izobraženostjo in modrostjo.

Nekatere znake učiteljeve modrosti hočemo tukaj povedati.

1. Modrost obsega vsa tista vodila, iz katerih izpeljujemo pravila za blagotvorno učiteljsko delovanje. Prava modrost nas uči, čemu da je človek, čemu so vse stvari na svetu, nam pove, da bo človek za vse njegovo dejanje in nehanje odgovor dajal svojemu stvarniku, nam kaže prostost človeške duše, nam naznani pravo vrednost vseh reči pod solncem. Le tačas, kedar se taki nauki vkoreninijo pri gojitelju, kedar bo učitelj gledal na kvišku gori, pa tudi na zemljo doli, in po pametno presojeval, v kaki obliki ima podajati svoje nauke, je upati, da bode človeški duh čedalje bolj podoben svojemu izvirniku.

2. Prava modrost obsega vse tiste resnice, ki dajo človeku veselje do vsega dobrega in blagega, in modrost to veselje v njem ohrani in zvišuje. Ako človek brezobzirno išče svoje lastne sreče, je to djanje

zaničljivo pa tudi brezpametno, ker se ta nikdar ne doseže. Pamet pa, katera mora povsod vladati, zahteva, da iščemo svoje sreče tako, da tudi bližnjega srečnega storimo; kdor drugače ravna je vreden zaničevanja. Modrost uči učitelja, da je njegova lastna sreča, sreča njegovega bližnjega odvisna od posebnih postav, ako se te opuste, drugo vse nič ne pomaga. Človeško serce ni zadovoljno po svojem lastnem hotenji, ampak po neoveržljivih pravilih.

3. Modrost daje učitelju odkritoserčno ljubezen do mladine, pa ga tudi uči, kako jo more voditi. Nekateri vedo čudne reči pripovedovati, koliko se doseže pri otrocih; a to je gotovo, da modrost ali brezglavnost silo različno vpliva na mladino. Naj več pa se opravi pri otrocih z ljubeznijo. Učitelj se namreč veseli z otroci, videti, kako napredujejo, kar je v trudi in znoju sejal, žanje z veseljem, in ravno to mu pa daje pravo vednost, ker namreč skerbi in si prizadeva svoj poduk tako vrvnati, da ga mladina razumeva.

4. Z vsem svojim trudom, z vsem prizadevanjem, z vso ljubeznijo učitelj dostikrat ne doseže — nič; britkost ga tare in serce mu upada. In kaj potem?! Modrost ga zopet tolaži; ona mu pove, da človek za dobro prizadevanje le nehvaležnost v dar sprejme, modrost ga pa zopet uči, da dobro, kar se tukaj stori, ni nikoli čisto pozabljeno, usejano seme kali tū ali tam, in bode ob svojem času dozorelo. Tako premišljevanje podeli sercu zopet mir in pokoj. Kdor ne verjame, naj poskusi, naj si prizadeva, kar veli Horacij: Upaj si, moder biti!

Ljudsko izobraževanje.

Naj bolj zanimiv je klic po ljudskem izobraževanju ob času krahov (polomov), ko na tisoče pride družin na beraško palico. Kličejo po ljudskem izobraževanju, a le za goljufane, a ne za goljufe. Ljudsko izobraževanje to se ponuja in obrača na prosti narod in sicer tako, kakor da bi se za boljše stanove razumelo samo po sebi, da so že omikani, ali kakor da bi ne bili tudi le-ti izmed ljudstva. Vsaki čas se pa po nižih stanovih odseva to, kar se sveti po višjih. Razloček je le unanji, po eni strani je vse robato, surovo, po drugi pa olikano in oglašeno! Kdo se bode tedaj čudil, ako priprost delavec začne ropati in krasti, če veljaki ljudstvo opeharijo za tisoče? Kdo bode še mlekarico grajal, ako mervico tega, kar proda, kazi, ako so tovarne, ki delajo le, da živež kazé! Kdo se bode čudil? ako delavec brezboštvo in neverstvo, katerega se je pri imenitnih naučil, obrača v svoj prid, kakor je namreč njemu prav, kdo mu hoče oporekati? ako terdi, da le to kaj velja, kar želodec nasiti in pohotnost napase! Zdivjanost pri nižjem ljudstvu je posledica brezboštva, ki vlada po višjih krogih. To brezboštvo tudi na spodaj začenja

delovati, in da se tukaj prikazuje v bolj surovih oblikah, ni drugače in je naravno, tudi se ne da pre narediti, in ače, ako bi bogatini dali vse svoje premoženje, kakor hoče socialisem, da bi reveži tudi nosili roka-vice in svitle škornice. Potem bodo tudi ubogi potepuhi in roparji bolj omikano rokotvorili. Vsaj tvarinarstvo uči, da je človek to, kar jé, t. j. množstvo (produkt) iz jedi, pijače, zraka, stanovanja i. dr.! Tedaj je prav modérno to, ako hoče društvo za ljudsko izobraževanje rabiti gostilne za izobraževalnice. Kedar bedo enkrat preskusili vse bedarije, potem pridejo nemara na razvalinah kerščanske omike do tega prepričanja, da ima sv. pismo vendar le prav, ako reče, da je začetek modrosti (izobraževanja) strah božji, — in da tisto ljudstvo zdívja, ki loči svoje izobraževanje od bogoljubnosti in svojo mravnost od vere. Prizadevanje za izobraževalnice brez vere ali brez veroizpovedanja, to je naj hušje zlo našega časa! In ravno ti ljudje, ki hočejo izobraževanji korenine spodrezati s tem, da sejejo brezverstvo, ti vpijejo naj huje po izobraževanji in se obnašajo kot njegove pokrovitelje. To jih zapelje na tisoče. — Naj huje sleparenje je to, kar se uganja z besedo ljudsko izobraževanje! A silo žalostno je, ako se slepari s takimi rečmi!

Nova (meterska) mera in utež.

O tem se je že veliko pisalo in govorilo tistim, ki znajo brati in pisati. Takim ni ravno posebno težko dopovedati kaj novega ali nenavadnega, ker njih um je že kolikor toliko zbistren, ako pa vendar le ne razumó, kar se jim pripoveduje, jim pa pravimo: kupite to ali uno knjigo, kupite si na pr. razmere med staro in novo mero, in potem bote vse vedli, kar pogledjte v te bukve! tam je vse zapisano; a koliko je pa ljudi, ki ne znajo ne brati, niti pisati, a vendar kupčujejo in barantajo, in kupujejo, kar potrebujejo v vsakdanjem življenji. Takim bo treba stvar, kakor navadno pravimo, bolj po domače povedati, treba jim bo novo mero na podlagi stare razjasnovati, da to razumó in se obvarujejo škode pri kupčiji. Koledar družbe sv. Mohorja ima tudi letos, kakor je imel lani, poduk o novi meri v prav domači in umevni obliki; želeli bi, da bi se ta poduk v vsaki hiši, v vsaki veški kerčmi bral, ker le tako je mogoče, da se národ privadi nove mere. „Tov.“ se je namenil, poglavitne točke iz tega poduka posneti in podati švojim č. bralcem v prosti besedi, da se ta nauk, kolikor je nad učitelji, širi med prsto ljudstvo, ki ne utegne veliko brati, pa se tudi ne rado ukvarja s teoretičnimi nauki, marveč vsako reč djansko preudarja, in kedar se mu n. p. kaj pripoveduje od nove mere, precej zastavi praktično vprašanje, koliko je to po naši stari meri, in po čem bomo posihmal prodajali in kupovali to reč, katero smo po starem tako in tako kupovali? Tedaj k stvari.

A. Dolgostne mere.

Mera za dolgost je meter; ž njim se bode merilo po novem, kakor se je poprej merilo s sežnjem ali klaftro. Toda meter je na pol krajši, tako dolg je kakor naš navadni pašet, s katerim namerimo tri čevlje ("), le za dva palca (") ali dve coli (natanko 1 palec in $11 \frac{1}{2}$ čertic) je daljši kakor sedanji pašet, in ima skoraj 38 palcev sedanje mere. — Kedar si to dobro zapomnimo, potem je lahko zmeriti kako drevo po starem pašetu. Ako pridenemo, kedar drevo merimo, k vsakemu pašetu še dva palca, imamo dolgost drevesa po metrih; n. p. Antonovec je premeril hrast po stari meri in je najdel, da meri 6 pašetov in 1 čevlj, tedaj je bil hrast dolg, 3 sežnje in 1 čevlj. Potem je hotel vediti, koliko je to po novi meri. K prvemu pašetu je dodal 2 palca, in že je imel prvi meter, ravno tako drugemu, tretjemu, četrtemu, petemu in šestemu; sedaj je videl, da je hrast dolg 6 mtr. Urneje bi bil pa A. to opravil, ako bi bil, ne oziraje se drugo, hrast premeril z navadnim pašetom, in preden bi bil prišel do konca, dodal še tolikrat po dva palca, kolikor je hrast meril pašetov $= 6 \times 2 = 12'' = 1'$. — Deset metrov se bode zvalo dekameter, meril bo tedaj dekameter 10 metrov. Zemljemerci ali inženirji nosijo s seboj verigo, s katero zemljo merijo. Ta veriga je dolga deset sežnjev ali klafter. A po novi postavi bodo imeli ti gospodje verigo, ki bo merila deset metrov ali 1 dekameter.

Ta mera pa ne bo pol krajša od prve, ker bi bila prekratka za „20 palcev“. A to se pa lahko tako preračuni: 1 meter meri tri čevlje ali 1 pašet in dva palca; deset metrov ali dekameter meri tedaj deset pašetov in 20 palcev. Deset pašetov pa je ravno 5 seženj, toraj polovica verige, ki je po starem merila 10 sežnjev. A na 20 palcev se ne sme pozabiti, ti se morajo dodati verižni polovici.

Kako pa bode pri denarjih, pri splačevanji dnine? Recimo, da je težak iztrebil graben, ki je dolg 6 dekametrov; na dekametre je pri dolžini ložej meriti, kakor pa na metre, ker se ni treba tolikrat pripogovati. Ako je imel težak po 2 kr. od metra, tako je imel od 6 dekamentrov 12 desetic. Meter velja 2 krajcarja, toraj velja dekameter dve desetici; dva metra veljata dvakrat toliko, to je štiri desetice, 6 dekametrov, 6krat dve, tedaj 12 desetic. Kaj pa, če človek ne bo imel dekametra, kako si bode potem pomagal?—Nekdo proda 56 metrov lesa, in bi skupil za vsak meter 6 krajcarjev, koliko bi potegnil za vseh 56 metrov? Iz metrov se naredo dekametri, prav tako, kakor se narejajo iz krajcarjev desetice. 56 metrov je 5 dekametrov in 6 metrov. Če velja meter 6 krajcarjev, velja dekameter 6 desetic, 5 dekametrov velja tedaj $5 \times 6 = 30$ desetic in pa 6 metrov po 6 krajcarjev, je tedaj vsega skupaj 3 gl. 36 kr.

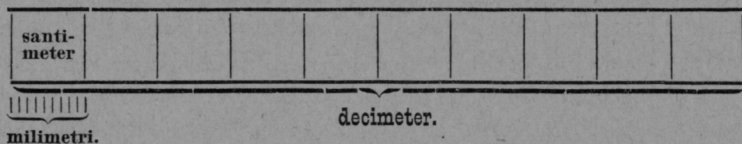
Tukaj se tedaj tako računi, kakor pri krajcarjih. 50 kr. je pet desetih; 50 metrov je 5 dekametrov, ker dekameter tudi ni drugoga od desetice, samo, da ta desetica nima deset krajcarjev, ampak deset metrov.

Vsak dekameter velja toliko desetih, kolikor krajcarjev velja meter.

Deset dekametrov, drug za drugim, nareja en hektometer, ki meri ravno 100 metrov. Kako bomo računili, če bomo prodajali ali kupčevali po hektometrih? Prej smo djali, kolikor krajcarjev velja meter, toliko desetih velja dekameter, a pri hektometrih porečemo: Kolikor krajcarjev velja meter, toliko goldinarjev velja hektometer.

Kilometer ima tisoč in miriameter deset tisoč metrov. 2 kilometra sta tedaj 2000 metrov i. t. d. Kilometer je nekaj več od 527 sežnjev (natanko 527·2916 sež.) in miriameter je 10krat toliko, tedaj 5272·916 seženj. Poprej smo merili na milje. Poštna milja je imela 4000 sež.; kilometrov pa ima poštna milja 7·58593 tedaj nekako 7 kilometrov in 500 metrov.

Poglejmo si sedaj bolj na tanko novi pašet, ki meri en meter. Sestavljen je iz desetih kosov, stari pašet jih je imel šest, a deli ali kosovi na novem so krajši, kakor na starem; tak del se imenuje decimeter, in kar smo poprej merili na čevlje, bomo merili sedaj na decimetre, se ve, da je decimeter krajši, kakor je bil prejšni čevelj, še več kakor na pol krajši, ker tak decimeter ne meri po stari meri še štiri palce ne ($1' = 0·316$ mtr.), vsaj dve čerti je krajši.

Decimeter je razdeljen na deset večih kosov, ki se imenujejo santimetri, in vsak santimeter na deset še manjših koščkov, ki se imenujejo milimetri. V decimetru je toraj 10 santimetrov; v decimetru je pa tudi 100 milimetrov, namreč onih malih koščkov, kojih je v vsakem predalu po deset; v vsakem santimetru je deset milimetrov. Za cel meter je treba 10 decimetrov, in ker ima vsak decimeter po deset santimetrov, treba je za cel meter 100 santimetrov, milimetrov pa je treba 1000, ker so tako mali.

Ker je 1 palec stare mere $= 0·026$ ali 2 ctmtr. in 6 mltr., se lahko reče: ako se palec ali cola stare mere razreže na tri enako dolge kosce, tako je en kosce skoraj tako dolg, kakor novi palec ali santimeter.

Ostaja nam še, da nekaj spregovorimo o vatlu, ker postava tirja, da se ne bode smelo prodajati, niti kupovati drugače, kakor po metrih; a tukaj je treba pomniti, da je vatel za celo četert krajši, kakor meter

(1 meter = 1.28347) ali $1 \frac{2}{7}$ dunaj. vatlov, ali 1 mtr. = 1 vatel $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{2}$ šestnajstine vatla. Vatel meri štiri četerti ali firkelce, meter jih meri pa pet. — Ako tedaj velja vatel kacega blaga 80 kr., bode veljal 1 meter 1 gl., kajti če velja vatel 80 kr. velja vsaka četert 20 kr. Meter pa ima pet četert, tedaj velja 1 meter 5×20 , t. j. 1 goldinar ali 100 kr. — Koliko bode veljal meter, ako vatel velja 40, 60, 70 kr.?

Prihodnjič hočemo slišati, kako bode po novem z mero za ploskev (štirjaško mero).

Jan Nep. Nečásek.

»Kazali ste nam tako, da le blagor človeku, kateri ima bister um in blago serce«.

Druga zvezdica v življenji Nečáskovem je sijala k slavi véde (ku slávě védy), kakor je dokazal P. Neumann po pesmici na spominku o njega blagoslovljanji. Sicer je bil Nečásek jako skromen tudi v tem oziru, in nikdar se ni ponašal s svojo učenostjo, vendar je vsak znanec njegov čutil lahko, koliko moč da ima prava véda.

On, ki ga je pri modrem národu nekdanjem bog modrosti sam ime- noval najmodrejšega, Sokrat — je po mnogem modrovanji spoznal na zadnje: „Le to vé, da nič ne vé“. Sedem besedí, pa — kolike modrosti! A — reci sedaj prvošolcu, da nič ne vé, in — reci osmošolcu, da malo vé, in — reci dijaku godnjaku, da ne vé vsega; kako mu poraste greben! Vsaj se že v prvih šolah učijo sedaj, česar so se nekdam v srednjih, in v srednjih, česar so se v poslednjih. In — koga je Sokrat proti našim učenjakom!?

Nečásek pa je deržal s Sokratom. Kakor se sam nikdar ni ponašal s svojimi vedami; tako je tudi pri učencih svojih meril na to, da se ne prevzetujejo s svojim polovičarskim ali mnogovičarskim znanjem. — Za Sokratom je vstal drug Učenik, kteremu so nekteri moderci rékali drugi Sokrat, česar bi se pa Sokrat sam nikdar derznil ne bil, in ta je klical učencem vsem: Jaz sem resnica! — In tega učenec je bil Nečásek, kajti „kazali ste nam, da le blagor človeku, kateri ima bister um in blago serce“, spričujejo mu dijaki slovenski.

Sreče, blagosti iščejo vsi, a malokteri jo najdejo. Glava, glava — kaj sercé; bistrost, bistrost — kaj véra ali vérnost, kličejo premnogi sedanji čas; pa — ravno ti ne najdejo sreče in blagosti. — „Smilijo se mi najini otroci, dejal je časih Nečásek svoji gospéj, kajti ne bodo doživeli tako srečnih dni, kakor sva jih midva; sedaj vpijejo vedno:

7) „Olika, olika napreduje, toda — serca omerzujejo, in človeku jemljó najsvetejše, kar ga vzderževati more v veselji in terpljenji.“

„Mens sana in corpore sano“, to je človeku najviša blagost na svetu, dejali so že nekdanji poganski modrijanje, kar kerščanski Slovenec pravi tako lépo:

V telesu zdravem duša zdrava,
To je na svetu sreča prava.

Da pa je duša človekova zdrava, treba je, da ima jasen, bister um, dobro serce, blago voljo, in v kerščanstvu, da je v stanu posvečujoče milosti Božje. Kdor toraj poleg zdravja telesnega vse to pripravlja človeku, on mu na svetu naklanja srečo pravo. In to, za Boga! naklanjal je po svoji moči Nečásek šolski mladini.

Z njegovo pripomočjo že je na svetlo prišlo delo „Disciplinargesetz f. d. Gymnasien von Steiermark, Krain u. Kärnten. Gratz, 1853.“ — v katerem je med stanovskimi dolžnostmi dijaka gimnazijskega §. 1: „Erfüllung der religiösen Gebote des Gymnasiums“, in §. 2: „Den Lehren der Religion widme der Gymnasialschüler die ernsteste Sammlung des Geistes u. Gemüthes, u. obliege dem Gottesdienste u. sämmtlichen religiösen Uebungen des Gymnasiums gewissenhaft u. mit würdiger Haltung.“ V tem smislu je v življenji Nečáskovem prava zvezdica sijala na čast Božjo; druga pa je sijala védi na slavo.

Kakor je skerbel, da si učenci gimnazijski blažijo voljo, boljšajo serce; tako si je prizadeval, da si jasnijo in bistrijo um s potrebnimi in koristnimi vedami; a — mar mu je bilo tudi, da si vadijo ter po moči zdravo ohranijo telo. — Pervo je tedanje šolstvo pospeševalo déloma drugo že preveč, tretje pa premalo. A sedanje? —

Sedanje ne pospešuje ni pervega, ni družega, ni tretjega. Kako to? — Pervega ne pospešuje, ker se je ločilo ali se loči od cerkve; popušča presv. daritev, svetstva, molitev; nalogo, blažiti voljo, boljšati serce, prepušča veroučitelju, kateri se pa mnogotero opovira, kateremu svétovna véda smelo tudi nasprotuje itd. — Družega ne pospešuje, ker um prezgodaj ostrí in prehitro, premnogo zahteva ter premnogotero; spominj zanemarja, domišljijo preganja itd. — Tretjega ne pospešuje, ker telo, malo in mehko in okorno, muči in zadržuje, da ne more naravno rasti ter vzmagovati si krepko in gibko itd. — Najhujše je pa to, da v sedanjem šolstvu tolikrat vlada uk brez nauka, reja brez vzreje, in da je utihnilo veselo, mladosti tolikanj potrebno soglasno budilo: „Sursum corda!“

Temu nasprot prizadéval si je Nečásek šolski mladini naklanjati srečo pravo, da v telesu zdravem ohrani si dušo zdravo; toraj je, kedar koli je mogel, polajševal stan dijakom in učiteljem na pr. po srenjah ali posvétvanjih učiteljskih, navadnih in nenavadnih, po opraviilih ali slovesnostih cerkvenih, o sejnih in godovih itd., da se jim je pustila tretja ali četrta šolska ura, da se nikdar niso mučili v noč. Poskusili so bili za njegovega ravnateljstva s šolo tudi o četertkih, pa koj zopet popustili,

češ, naj si učenci in učitelji popolnoma prosti dan do dobrega počijejo, časih po potrebi naspijo, o lepem jutru sprehodijo ter čversto razvedrijo.

Po sedANJI šolski osnovi mora mladina v srednjih šolah po 5 — 6 ur rédoma sedeti na dan, po 25 — 30 na teden, in to v dušnih skerbéh. Kolika muka je to premnogim, in kolika radost vlada med njimi, kedar izvedó, da bode prosta tretja ali četerta ura; in — to učenosti ni na zgubo, marveč radost ta veselí duha, poživlja telo, ter pospešuje celo napredovanje v vedah in umetnijah. Nasproti pa mladina dan na dan vprežena od zora do mraka prerano ter pre naglo gine „duhom i telom“, in kake bodočnosti nada more biti po tem človeštvu? Trudna in mlačna mladina — kako starost ima? — Oliká, oliká napreduje, to dá — serca omerzujejo, dejal je Nečásek, in to ne le učiteljem, temuč že mladim učencem.

Skušnja uči in zgodovina poterjuje, da pravi dobrotniki ljudém in koristni udje človeške družbe niso tolikanj oni, kateri so jako učeni in prebrisani, marveč oni, kateri so dobre volje, blazega serca, mirnega duha, in — kako malo učenosti je velikrat treba k srečnemu življenju! Veselje bi živali radi vsi, terpljenja pa se ne manjka nikdar; bodi nam toraj skerb, da si ohranimo najsvetejše, kar nas vzderževati more v veselji in terpljenji, kajti

Blagor trikrat sercu, blagor glavi,
Kjer se učenost s krepostjo objema!
Njegov venec v nevenljivi slavi
K slavnem' djanju pozne vnuke vnema.

Rek Sokratov: „Le to vé m, da nič ne vé m“ — veljá sicer najprej o duhovnem in večnem, o nadčasnem in nadzemeljskem; veljá pa tudi o telesnem in časnem ter pozemeljskem. Da pa dospé kdo do te véde, do tega spoznanja, moral se je že dokaj učiti in truditi. In Sokrat ne pravi: „Nič ne vé m“ — ampak: „Le to vé m, da nič ne vé m“. Komur je rek ta, kakor nekda j Sokratu istina, njemu se že na licu, v njegovem govorjenji, v vsem dejanji in nehanji pozná, da veliko vé in dobro vé, in tak je bil Nečásek, kateri je vedno kazal šolski mladini, da blagor le človeku, kateri ima bister um in blago serce. —

In blagor nam! Česar je prvi Sokratov učenec še le želel, mi že imamo. Iz unega sveta, iz nebes prišel je Učenik, kateri nam je postal „pot in resnica in življenje“ (Jan. 14, 6.), da ne hodimo v temi, ampak v luči, in da mir uživajo vsi, kateri so blage volje. In kakor je najpopolnejši vzgled vsem učenikom, tako je tudi edino pravi vzor vsem učencem. Male vzlasti milo kliče k sebi, in kateri jih sedaj v kerščanstvu odvráču jejo od njega, so sami pogani in vzrejajo le nove pogane.

Kerščanstvo samo naklanja človeku pravo srečo, ter mu kaže vse olike, vsega napredovanja pravi vzor :

»In Jezus je rasel v starosti in modrosti ter v milosti pri Bogu in pri ljudeh.« Luk. 2, 52.

Nekaj iz prirodoslovja.

VII.

Magnetizem.

1. Zaumen. Magnet je nek železnati kamen, ki ima to svojstvo, a) da privlači k sebi železo in ga obderžuje, in b) ako prosto visi na nitki, se obrača z enim koncem proti severju, in z drugim proti jugu. Magnetova točka, katera se ta čas, ko se prosto suče, na sever obrača, se imenuje severni pol; a druga, ki se obrača proti jugu, se imenuje južni pol. Magnet kaže le na nekaterih krajih zemlje naravnost na sever; po drugih krajih se obrača ali bolj na vzhod, ali bolj na zahod, a pri tem se naklanja v severnih krajih pod obzorje, in prišli so res že tako blizo magnetnemu severnemu polu, da se je igla skoraj navpično proti zemlji postavila. Uno se imenuje magnetov odklon (Deklination), to pa njegov naklon (Inklination). Ime magnet pa izvira od tod, ker so njegovo svojstvo zapazili naj prej na kamnih, katere so dobivali okoli maloazijskega mesta Magnesia.

2. Umetni magnet. Ako se dergne navadno železo z magnetom, postane tudi magnetično, t. j. dobiva svojstvo, da privlači in obderžuje železnata telesa, in če se more prosto gibati, zavzema določeno lego in mér na sever in na jug.

3. Magnetična igla in kompas. Že od nekdaj so narejali majhne igle iz jekla, ki so jih dergnili z magnetom, tedaj so postale magnetične in imenovali so jih magnetne igle. Magnetna jeklena igla tako postavljena, da se dá verteti okrog svoje navpične osi, se sove magnetica. Okoli magnetice je napravljen krog, na katerem so zaznamovane poglobitve in postranske strani neba, imenuje se veterna roža. Magnetica kaže z enim koncem na južni, z drugim na severni pol in vse skupaj se imenuje kompas (severnica). Ž njim se določujejo strani neba, in kompas je neogiblivo potrebno orodje brodniku na morju, rudokopu in zemljemeru.

4. Raznoimeni poli magnetov se privlačijo, istoimeni poli magnetov se med seboj odbijajo. Ako se obesita dva magneta, n. pr. dve magnetično narejeni igli, med seboj na nitko vodoravno drug poleg drugega, zasučeta se zmirom tako, da se severni pol enega združi z južnim polom drugega. Ako se pa primakne severni pol sever-

nemu, ali južen južnemu, tako se odbijata. Ako se pa magnet prelomi, v dva ali več kosov, je vsaki kos za se zopet magnet s severnim in južnim polom.

VIII.

Nebni prikazki.

Kar se bo tukaj povedalo, je le kratko splošno ponavljanje tega, kar je bilo že popred omenjeno. Zračni prikazki se dele: *a.* v vodene, *b.* v svetlobne in *c.* v ognjene.

a. Vodeni nebni prikazki: Oblaki, dež, sneg, toča, rosa, slana in megla. Ako se vodne pare, katere je toplota razredčila, vzdigajo v višje zračne plasti, in se tam zopet, ker toplota nehuje, zgošujejo in jih vidimo, se imenujejo oblaki. Ako se vodne pare v gorenjem zraku, in tudi ker toplota ponehuje, zopet zgošujejo, se skupaj sprijemljejo in v kaplje združijo, ki zaradi svoje teže na zemljo padajo, je to dež. Ako so kaplje drobne in majhne, pravimo, da praši, ako so kaplje velike in z veliko močjo padajo, je to ploha; ako pridejo kaplje iz memo idočega oblaka, se imenuje to prehodni dež; ako je vse nebo pokrito z oblaki, je to povsotno deževanje. Kedar se vlije iz enega samega oblaka voda z uničevalno silo, pravimo, da se je oblak utergal. — Dež je zelo koristen; očiščuje zrak, hladi solčno vročino, poživlja rastline in oplodi zemljo, ter vzderžuje vire, potoké in reke.

Sneg se nareja, ako vodne pare v zraku zmerznejo, se sprijejo in v snežinkah dol padajo. Sneg varuje rastline ozeblino, pospešuje plodnost in hrani vire, potoke in reke. — Ako deževne kaplje pri padanju zmerznejo, tako se naredi toča. Rosa se nareja, ako se pare v dolnjem zraku, kjer nastopi hlad, zgoste in obvisé na rastlinah kot kaplje. Ako rosa zmerzne, je slana. Megla se nareja, ako se vodene pare zavoljo merzlega zraka ne morejo vzdigovati kvišku, ampak se zgošujejo na zemlji, da jih zapazimo.

b. Svetlobni zračni prikazki. Jutranji in večerni mrak, jutranja zarja in večerni žar, solčni in mesečni kolobar, pasolnce in pamesec, mavrica. — Preden solnce izhaja in zahaja, pošilja svoje trakove v gorenji zračni krog, ter ga razsvetljuje. Ta prikazek se imenuje jutranji in večerni mrak; naše oko varuje preneglega prestopa iz teme v svetlobo in nasprotno, in preneglega prestopa iz belega dneva v černo noč. — Ako je gorenji zrak pri jutranjem in večernem mraku napolnjen z vodno paro, lomijo se v njem solčni trakovi, in tako se nareja jutranja zarja in večerni žar. — Ako je pa parni krog v zraku zgoščen z obilico vodnih par, in se solčni in mesečni trakovi v njih lomijo, zapazimo belkaste ali pisane kroge, ki na videz obdajajo solnce ali mesec, in to so kolobari okoli solca in mesca. — Ako vodne pare,

ki so v zraku, mesečno ali solnčno podobo tako odbijajo kakor v sercalu, da se ob enem vidi dvoje ali več mesecev ali solnc, nastajajo pamesci in pasolnca. — Ako solnce nasproti stoji temnemu deževnemu oblaku, lomijo se solnčni trakovi v padajočih deževnih kapljicah tako, da naredo oblok, kateri ima, kakor vsaki solnčni trak, 7 barv. Ta prikazek imenujemo mavrico. (Dalje sledi.)

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovcu latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Današnji popoldan (23. sept.) smo imeli učitelji gospodarskega kurza zadnjo tako zvano „šolsko demonstracijo“ (se vé, da ne v smislu kakega rogovilenja). Verla profesorja naravoslovja g. g. Hayek in Bisching, ki sta nam bila zarad izleta, osnovanega dne 8. sept. v južno dunajsko okolico, posebno draga, peljala sta nas kot v slovo še v „geologische Reichsanstalt“, ali da bolj po domače rečem: v kameninski muzej. „E, kaj kamen? kamen je kamen! Kamnja bi pač ne bilo treba hoditi gledat na Dunaj; saj ga je bližej dovolj“, vtegnil bi marsikdo reči. Je že res to, toda le deloma; kdor pa se hoče izobraziti mnogostransko, spozna tudi uk o geologiji, t. j. o raznih persteh in kameninskih pričetnih snovih ter o njih druževanju v zemeljsko in kamenito skupino kot jako važen in znamenit. Modra misel je bila toraj od strani zgor imenovanih dveh gospodov, kot izverstnih naravoslovskih strokovnjakov, da sta nas seznaniti hotla o sklepu svojih ukov tudi še z omenjenim zavodom.

Večkrat slišal sem že kakegega učitelja reči: Ako bi se še kedaj rodil, nikdar bi ne želel več to biti, kar sem. Jaz pa nasproti rečem: Ko bi tudi še desetkrat prišel vnovič na svet, vselej bi hotel postati učenik, samo prilika bi mi mogla biti, da bi se mogel šolati na Dunaji, ter ondi pripravljati se za svoj poklic. Take misli so me sprehajale že večkrat, in zlasti, kadar se spominjam na srečno 1869. leto, ter na uke, ki so se nam takrat razlagali na Dunaji.

Geologiški zavod je bil vstanovljen l. 1849 po sedanjem svitlem cesarju in vladarju Franc Jožef I. Nahaja se v III. okraji (Landstrasse), in sicer v eni zmed naj odličnejših dunajskih sgrad, v knez Lichtensteinovi palači. Strokovnjaki terdijo, da je dvomljivo, se li nahaja na vsem

zemeljskem krogu zavod, ki bi bil vravnan edino le v pospeševanje geologiških véd, ter se oziroma obširnosti, namembe in tudi zunajne ličnosti dunajskemu smel vredno staviti na stran. V deseterih obširnih dvoranh so nakupičene zbirke avstrijsko-ogerske monarhije, geografiško vredjene, pospravljene v posebno okusno narejene stenske in mizne omare, in sicer razpostavljene v posebno odbranih ličnih komadih tako, da imajo ogledovalci popolni spregled geognozijnih in paläontologiških vlastitost vsega obširnega cesarstva. Vsaka stvarica je natančno zaznamovana po pomembi vredbe (nach ihrer Bedeutung der Einordnung) in tudi po nahajališču (Fundort). Stenskih omár (s steklenimi duricami pred zaprašanjem dobro obvarovanih) je na stotine, ki shranjujejo: 1. geognozijno-geografijsko zbirke vsega cesarstva. 2. Zbirke rudnikov (Bergwerksprodukte), po ravno taistem redu razpostavljene. Pospravljene so le-te po večjem po sredi vseh dvoran v miznih, s steklenimi pokrovcí pokritih omarah. Tudi ti komadi so posebno natančno odbrani, res pravi izgledni exemplari. 3. Zbirke okamnín (Petrefakten) iz vsega cesarstva, geografijsko vredjene. Pri vsakem komadiču je zaznamovano, kje je bil najden. 4. Zbirke taciñ mineralij, ki se posebno le v večjih komadih dajo do dobrega in natančno ogledati (ali z drugimi besedami: ki se v večji obliki dobro reprezentujejo). 5. Zbirka paläontologiških stvari (živalske in rastlinske okamnine) [fossile Faunen und Floren]. Razverstenó je to po času, ko so te živali resnično živele, in rastline resnično rastle, i. t. d.

Naj ponovim vse zgoraj omenjeno še enkrat z bolj domačimi besedami: Vse raznoverstne in raznobarvne persti in ilovice, ki se nahajajo in dobivajo v obširnem avstrijskem cesarstvu, raznoverstno in raznobarvno kamenje in škerlovje, ruda, premog, okamnjene kosti, polži, školjke, ribe, rogovi, zobje, rastline itd. itd. vidijo se v tem muzeju v neštevilnih exemplarih. Kot eden zmed naj znamenitejših komadov se mi je videla okamnjena morska krava (Seekuh), priraščena na kakih 8 čevljev dolgo kamnito ploščo. Izkopano je bilo to na Moravskem polji (Marchfeld) nad Dunajem. Poleg tega shranjujejo se pa tũ po predalih tudi še posebne zbirke kamenja in persti vesoljne zemlje, kar služi naj bolj za primerjanje predmeta s predmetom, ter za natančnejše študije v tej stroki. Sploh in v obče moram reči, da vsaki, še tako natančen popis, je le slaba senca temu, kar se v tem vstavu v resnici vidi. Človek more vse to le sam z lastnimi očmi gledati, da verjame, kako prečuden je Bog v svojem stvarjenji tudi v teh delih.

Konečno naj povem, da ima vstav tudi dva kemična laboratorija, v katerih preiskujejo marljivi zvedenci razne rudnine, persti i. t. d., njim za razkrojenje (analizovanje) izročene; v družih oddelkih izdelujejo se zopet geologiški zemljevidi, risajo se okamnine in mineralije, popisujejo se i. t. d., res sami živi dokazi, kako ogromne korake dela napredovalni

človeški bistroúm in učenost. Če poslednjič omenim še s tem vstavom sklenjene knjigarne in zbirke zemljevidov, pridem pač vnovič k spoznanju, kako resnične so besede nemškega pesnika, ki je v svojem domačem na-rečju pel:

„Es gibt nur a Kaiserstadt,
Es gibt nur a Wien!“

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

Iz seje c. k. dež. šol. sveta dne 18. svečana t. l. — Pervosednik začne sejo, ter vzame v misel umerlega uda d. šl. sveta gsp. korarja Zavašnika, ter pravi, da ga bode d. š. svet imel v častnem spominu. — Izvedba stavbinega odseka o načertu nove šole za šl. občino pri sv. Križu poleg Turna (Turn-Gallenstein) se je izročila c. k. okr. šl. svetu s primernimi ukazi. — C. k. okr. šl. svet v Kranji je izročil izkaze všolanih okrajev; nekaj se jih odobri, in zaverne se pritožba občine v Duplah zastran naprave nove šole, nekaj se jih pa nazaj verne, da se primerno popravijo in dopolnijo, i pri tem se mora gledati na postavne določbe, ki so tukaj merodajavne. Pri všolanji se mora gledati na to, da je vsem otrokom za šole vgodnim prilika dana, hoditi v kako šolo, a pri teh izkazih so se vpisovale tudi oddaljene občine; za te je pa treba osnovati posebne šole. Izrekoma naj se nove šole napravijo v Kovorju, v Javorju, pri sv. Lenardu in v Lučnah, potem v občinah Stare in Nove-Oslice in v Dražgošah, a pristavi se še zraven, da naj v teh 5 poslednjih krajih bodo šole za silo, dokler niso šole vredjene. — Nek c. k. okr. šl. svet je predlagal, da naj se omeji §. 82. d. šl. post. dne 29. aprila 1873. (*Ta §. namreč veleva, da se stekajo prihodki spraznjenih služeb v učit. pok. zavod.*) Odgovorilo se je, da to ne more biti, ker s 1. januarijem neha šolnina in prenaredita se §§. 45. in 46. d. šl. post. Učiteljske službe ne bodo dolgo ostajale spraznjene in skerbeti se mora za učit. pok. zavod, ker iz tega se preskerbujejo učiteljske vdove in sirote. —

Pritožba srenjske občine v Srednji vasi (v Bohinju) zoper izšolanje soseske »Polje« in kar k nji spada, namreč »Laških Rut in Šlana« iz šol. občine v Srednji vasi in njih všolanja v Bistrico se zaverže. — Glede na predložene izkaze o šolskih okrajih se nalaga c. k. okraj. š. svetu v Radovljici, da naj določi š. okraj (Schulsprengel) za Koprivnik, potem za Leše, Piračico in Paljevče, pri teh razmerah bodo tam le šole za silo. — Knezoškofjsko redništvo se povabi, da naj dá iz cerkvenega premoženja na bleškem otoku letni donesek 210 g. za šolo v Bledu od 1. novembra 1873 do konca decembra 1874, potem za l. 1875 in sploh naj to daje toliko časa, dokler kaj ostaja, kar se po postavi more zahtevati. Šolska občina na Bledu bode plačala tistih 200 gl., ki ostajajo od nagrade za družega učitelja v učit. pokoj. zavod, ker to zahteva §. 82. dež. šl. postave in razglas dež. šl. sveta 20. okt. 1874. — Pomožnemu učitelju Preddvorom se bode splačala nagrada iz dohodkov spraznjene učit. službe. — Prošnja šolskega sluge na c. k. učiteljišču za povišanje stanarine se bode predložila slav. ministerstvu. — Za šolsko občino v Ovšišah bota dva šolska okraja, v Ovšišah in v Srednji Dobravi, tako je razsodil dež. šl. svet na pritožbo srenj. zastopa v Ovšišah zoper razglas c. k. okraj. šolskega sveta v Radovljici. — Konečno se rešijo še nekatere prošnje za pripomoč.

Iz seje dne 4. marcija 1875. — Predsedoval je c. k. vladni svetovalec, pl. Roth, nazočnih je bilo 6 udov. — Prebrale so se rešene vloge. — Na znanje se je vzelo sporočilo c. k. gimnazije v Rudolfovem in gimnazije v Kranji o polletnem šolskem zaključku. — Na ljubljanski gimnaziji se oprošča cele šolnine 31, in polovične 18 učencev, v Rudolfovem pa 10 cele, in 3 polovične (šolnine). Gerščine se oprošča neki učenec 3. gimnaz. razreda. — C. k. okrajnemu šol. svetu v Černomlju se naroča, da naj na 2 razredni šoli v Metliki postavi začasno učiteljico za ženska ročna dela, in naj potrebno oskerbi, zastran nagrade naj pa semkaj poroča. — Ker je nek učit. pripravnik izstopil, se je stipendija drugemu podelila, nekemu se bode pa ustavljena stipendija zopet izplačevala. — Neka šola je nasvetovala vpeljavo na novo sestavljene učne knjige o zemljepisji. Dež. šl. svet je ne bode priporočal ministerstvu; sicer pa po §. 2. minist. ukaza 2. maja 1872 vpeljavo novih učil in samoučil nasvetujejo okraj. učit. skupščine. Predložilo se je slav. ministerstvu; *a.* prošnja za pristop k učit. spraševanju za splošne ljudske šole prizanašaje 2 letno praktično učiteljarenje; *b.* prošnja za pristop k učit. spraševanju za meščanske šole, da bi se ne tirjal zrelostni izpit; *c.* prošnja za napravo učit. spraševanja nekemu, ki je že dvakrat na cedilu ostal. — Na poročilo c. k. mestnega okraj. šl. sveta se je tudi skenilo, da dobe mestni učitelji za podučevanje na obertnijski pomožni šoli za prvo polletje 1874/5. l. 330 gl., za drugo polletje se pa bode še le določilo, ko se pokaže, koliko ostaja še denarja od priklada za obertnijsko šolo. Od 1876. l. naprej bode pa prevzela mestna kasa to splačevanje; da bode pa ložej splačevala to nagrado, naj se obrača do obertnijske in tergovinske zbornice. — Pritožba soseske v Studencu (Bründl) se bode vlišala, ako se soseska zaveže, da preloži sedanje pokopališče od šole, in potem bode smela sedanje poslopje preurediti za šolo, in treba ji ne bo novega postaviti. — Drug učitelj na 2razredni ljudski šoli v Šent-Vidu pri Zatični bode imel 450 gl., a še le s 1. januarjem l. 1876, ker v proračunu za 1875. l. za to ni preskerbljeno; da bi se nadučitelj umaknil drugemu učitelju iz šolskega poslopja in dobival za to stanarino, ta predlog se je glede na §§. 33. in 34. dež. šol. post. 29. aprila 1873. l. zavergel. — Prošnja bivšega učitelja za pokojnino se je zavergla zavoljo pomankanja postavnega imena (Anspruchstitel). Na znanje se je vzelo, da se v ženskih ročnih delih podučuje na ljudski šoli v Šent-Vidu pri Zatični in v Šmartnem pri Litiji, nagrada se bode priznala o svojem času. Rešile so se prošnje za denarno pomoč. —

— Deržavni zbor je bil zaključen 20. p. m. — Wildauer-jev predlog, da naj se šolsko nadzorništvo še bolj vsredava (centralizuje), ni prišel v debato. Poljaki, ki imajo nekako avtonomen dež. šolski svet, so žugali z odstopom. Zgled bi bili lahko posnemali drugi federalisti, in ko bi bili zapustili dunajsko lešenjačo, bi bilo konec vstavoverne glorijske, zato predlog ni prišel na dnevni red. — Vseučilišče v Černovicah je bilo sklenjeno, poslanca Czarkievicz in Hormuzaki sta zahtevala, da naj se vseučilišče ozira tudi na potrebsine rumunskega jezika; v gosposki zbornici je pa Miklosič ugovarjal zoper ustanovo vseučilišča iz vednostnega ozira, se ve, da ga niso poslušali. — Deželni zbori se začnejo po beli nedelji. — Cerkveni zastopovalec v kranjskem deželnem svetu bode v. č. gospod korar pl. Premerstein na mesto ranjkega gsp. Zavašnika.

Iz Šent-Vida p. Zatični. Naša šola je dobila z letošnjim šol. letom novo moč, novega učitelja g. Škerbinca, kateri je zmožen v vsakem obziru in je tudi v vsem natančen. To se je pokazalo posebno pri šol. zapisnikih. Letos je čez 500 otrok vpisanih, ki imajo v šolo hoditi. Ako je med temi neka

čez sto še nezrelih za šolsko obiskovanje, je vendar to že gotovo veliko število za dva učitelja. Če ravno je bila huda zima, vendar se je naša mladež ni kaj vstrašila; šolo je obiskovala in jo obiskuje redno. V proračun dejalo se je mnogo šol. pripomočkov, na pr. lesene in platnene šol. table, zemljevidi, barometer, termometer in mnogo za popravo šol. poslopja. Posvetoval se je naš kraj. šol. svet pred kratkim o napravi trirazredne ljud. šole, pa večina se je izrekla ta pot »zoper«; sklenila pa je vendar, da se preskerbi spodobno stanovanje prvemu učitelju in višja plača družemu, in to je tudi prav. Vendar bi bila za naš kraj velike važnosti vsaj kakova potovalna šola, ako že naša šola ne dobi še enega razreda. Po dolgih potih k šoli je mladina sama sebi prepuščena, in mladina brez varha malokedaj dobro stori.

Kdorkoli.

— **Nova avstrijska mera in vaga.** Knjižica slovenskim šolam v porabo; spisal dr. vitez Fr. Močnik, v slovensko prestavil Iv. Tomšič, je prišla v c. k. zalogi šolskih knjig na Dunaji uže v drugem natisu na svitlo. — Vsem onim učiteljem, ki bi se radi temeljito podučili v novih merah in vagah, katere se uže z novim letom v javno življenje uvedó, priporočamo to knjižico prav živo, ter želimo, da bi kmalu tudi tretji natis doživela. Dobiva se pri bukvarji g. Gerberji po 25 kr.

V ta namen tudi prav dobro služi „**Metrička mjera**“, knjižica za puk i za djecu, ki jo je sestavil naš rojak Ljudevit Tomšič, učitelj v Zagrebu. Ta knjižica je pisana v hervatskem jeziku tako prosto in umevno, da jo vsak učitelj lahko razume. Dobiva se v Zagrebu pri bukvarju Lavosl. Hartman-u in stoji samo 12 kr.

— † 16. p. m. smo izročili materi zemlji trupla ranjkega g. Matija Počočnika, učitelja v pokoji. Rojen je bil l. 1800 Preddvorom pri Kranji. Bil je najprej šolski pomočnik v svojem rojstvenem kraju in od l. 1823 učitelj v Kranji, tam je delal notri do 10. julija 1874. Svitli cesar so mu podelili 14. junija p. l. sreberni križ s krono, in letos 15. p. m. ga je smert pokosila, in Stvarnik ga je poklical k sebi na počitek. Pogreba se je vdeležilo več učiteljev iz obližja in nekateri tudi iz Ljubljane, in toliko da ne ves Kranj, kjer je ranjki višej od 51 let podučeval in se trudil. — Smert pobira, nič ne zbira. Nagle smerti je umerl 17. p. m. g. Eduard Oelhofer, učitelj na realki in v kupčijiški šoli, v 35. letu svoje starosti; pred 3 tedni pa je umerla njegova soproga, in 4 zapuščene sirote žalujejo za svojimi starši. Pogreb je bil sijajen in stanu ranjkega primeren. — 22. dan p. m. je umerl v Sodražici za jetiko g. M. Starec, pr. l. učitelj v Šent-Jurji pri Šmariji. N. v m. p.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Jožef Mesner, učitelj v Šentkocijanu pri Turjaku, pride v Komend pri Kamniku, g. Janez Novak, iz Prečine v Šent-Mihel pri Rudolfovem, g. Leopold Božič iz Grahovega v Žire pri Idriji. G. Edvin Blenk, zač. učitelj pri sv. Jakopu na Savi, pride v Kostrivnico na Štaj., tudičasno.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na ljudski šoli na Prečini pri Rudolfovem učit. služba z l. pl. 450 gld. in s prostim stanovanjem. — Prošnje do 5. aprila pri krajnem šl. svetu na Prečini. (Post Rudolfswert.)

Listnica. V zadevah Steg. zemljevida smo dobili dopis iz Dolenjskega, enak unemu iz Gorjanskega. Ker smo že o tem povedali svojo misel, nam izvarredni dopisnik ne bode zameril, ako spis odložimo. — Vidi se paž iz tega, da se učitelji, ke dar o tem govore, povsod enako izražujejo. — Tretjav. 4. natis je ravno kar prišel na svitlo, sedaj velja 1 gl. brez poštnine.